Jákobův návrat

Původ materiálu
Lenka Ridzoňová
Pořadí v lekci
18

Téma

Z Jákoba se stane Izrael, kulhá, ale zápasí za něj Bůh.

Cíle

- Předškolní děti znázorní hněv a usmíření.
- Mladší a starší školní děti si uvědomí, že spolu souvisí vztahy s Hospodinem a s lidmi. (Jákob bojuje s Hospodinem a získává příslib, že další bitvy — s lidmi — za něj bude bojovat Bůh.)
- Mladší a starší školní děti uslyší, že vztah s Pánem Bohem může být zápas.

18.1 Pro učitele

Biblický text: Gn 32 a 33

18.1.1 Výkladové poznámky

- Jákob se vrací do zaslíbené země, do země, kam patří. Chystá se na setkání s Ezauem, bojí se. Vrací se pokorně, poníženě. Vysílá k Ezauovi posly se vzkazem, že přichází jako otrok ke svému pánovi. Připravuje pro bratra spoustu darů na usmířenou.
- Poslové se vrátí se zprávou, že Ezau jde bratrovi vstříc s mnoha muži. Jákob má strach. Zatím neví, co má Ezau v úmyslu.
- Jákob se modlí. Do země jeho otců ho přece zavolal sám Hospodin, tak jeho prosí o pomoc, dovolává se Božího požehnání a příslibu ochrany.
- Cestou Jákob překračuje potok Jabok, kde s ním v noci někdo zápasí. Tento jeho neznámý soupeř se Jákoba ptá na jméno. Jákob přizná své jméno — „Úskočný“. Jákob poznává v neznámém Hospodina a prosí ho o požehnání. S požehnáním dostane Jákob i nové jméno. Odteď se bude jmenovat Izrael, tzn. „Zápasí Bůh“. V nočním souboji byla ale Jákobovi zraněna noha v kyčli. Navenek je Jákob Izrael slabší, kulhá. Je jasné, že v bojích už vlastní silou vítězit nebude. Ale je požehnaný a ví, že za něj zápasí Bůh.
- Místo zápasu s Bohem Jákob pojmenoval Peníel (Tvář Boží).

- Jákob má ze setkání s Ezauem strach, ale jde, aby se s ním setkal jako první (33,3). Je odhodlán nést Ezauův hněv.
- Jákob se s Ezauem setká a usmíří, ale znovu se rozcházejí, každý je jiný a jde jinam. Jákob se vrátil do zaslíbené země, do země, kterou Abraham dostal od Hospodina. Ezau (edóm, červený) se vrací do červené země Edómu, kde žije podle sebe, podle hlasu krve a neposlouchá Hospodina.
- Jákob po setkání s Ezauem staví oltář Hospodinu v Šekemu.
- Země je zaslíbená, ale Jákobovi nepatří. Místo pro stavbu oltáře si od Kenaanců kupuje.

Zpět k úloze „Jákob usiluje získat požehnání“:

- V Bibli je prvorozenství důležité. Nejstarší syn nese dál rodinnou tradici, důležité je, že se předává Boží požehnání. Nejde ale o „automatismus“, požehnání přechází na vyvoleného syna, v tomto příběhu je jím Jákob.
- Požehnání je zaslíbení Boží lásky, ochrany a vedení.
- Genesis je kniha počátku. Mluví se o stvoření nebe a země, pak o stvoření národů a nyní o stvoření Izraele uprostřed národů. Izrael bude tím „prvorozeným“, bude udávat tón. Jákob dostal nové jméno, které bude jménem národa: Izrael — Zápasí Bůh.

18.1.2 Úskalí

- Jákob v noci bojuje s někým neznámým. Pozná v něm Hospodina. Víra v Boha může mít i podobu zápasu. Jákob je zápasem už napořád poznamenán, kulhá. Ale je požehnán. A má nové jméno. Za něj a pak jeho potomky bude Zápasit Bůh.
- Úloha má dvě „ohniska“: Jákobův boj s Bohem na Jaboku a setkání a usmíření s bratrem. Obě události spolu souvisí. U předškolních dětí můžeme zůstat jen u příběhu o usmíření.

18.1.3 Odkazy

Odkazy na pracovní listy, přípravky a jiné materiály najdete pod příslušnou kapitolou (18.1.3) na adrese http://goo.gl/C4l7R9.

18.2 Pro děti

18.2.1 Předškolní děti

Poprali jste se s někým nedávno? Nebo pohádali? Přestali s někým mluvit? Proč?

Předveďte, jak se člověk tváří, když je na někoho naštvaný. Nebo, když mu někdo ublížil. (Smutek, bolest.) Nebo když sám někomu ublížil. (Stud, lítost.)

Co s tím? Raději už toho člověka nechcete vidět? Ale když je to sourozenec nebo spolužák ze třídy, tak se stejně budeme dál potkávat.

Myslíte, že se hádají a perou taky dospělí?

Víte, co je to válka?

Co se s tím dá dělat, když se pohádáme, ublížíme si?

Usmířit se.

Jak se to dělá? Třeba si podat ruku. Zkusíme to.

Vzpomenete si, o kom jsme si vyprávěli v nedělce, že se pohádal? (Ezau a Jákob.)

Podle času a věku dětí příběh vyprávíme. Nebo jen stručně shrneme:

Ti dva bratři, Jákob a Ezau, se po mnoha letech setkali. Jákobovi bylo líto, že kdysi bratrovi ublížil. Celou dobu, co se neviděli, na to myslel. Prosí ho o odpuštění. Ezau je rád, že bratra zase vidí. Obejmou se. Jsou přece bratři.

Pomůcky: Obrázek dětí, jak se perou; obrázek válečného konfliktu.

18.2.2 Mladší školní děti

Rozhovor na začátku podobně jako s předškolními dětmi.

Jákob odešel od Lábana. Se svými ženami, dětmi, služebníky a stády. Byla to velká skupina. Měli sebou stany, v kterých na cestě bydleli.

Vraceli se do země, odkud Jákob kdysi utekl. Jákob věděl, že se musí setkat se svým bratrem Ezauem. Měl strach. Co když ho bratr zabije?

Vyslal napřed posly se spoustou darů pro bratra. Spoustu koz, kozlů, velbloudů, krav a dalších zvířat. Snad bratr dar přijme a zachová nám život, doufal Jákob.

Pane Bože, bojím se, dej, ať se bratr nezlobí! Modlí se Jákob k Bohu, který mu přece požehnal.

Cesta na jih vedla přes potok Jabok. Všichni, celá Jákobova rodina i stáda Jabok přebrodili. Jen Jákob zůstal. Přišla noc. V noci s Jákobem někdo zápasil.

To je Hospodin! poznal Jákob. Bože, držím se tě! Mám strach! Požehnej mi!

Jak se jmenuješ?

Jsem Jákob! Já vím, to jméno znamená úskočný, podlý… Ty víš, jak jsem kdysi podvedl svého otce a bratra. Požehnej mi, prosím!

Zápas trval dlouho. Ráno měl Jákob zraněnou nohu v kyčli. Ale neznámý mu požehnal. Dal mu nové jméno.

Budeš se jmenovat Izrael. To znamená: Zápasí Bůh.

Jákob kulhal, ale už se tolik nebál. Poznal, že Bůh je silný a uvěřil, že bude zápasit s ním a někdy za něj. Předešel celou svoji rodinu i služebnictvo a jako první se vydal vstříc Ezauovi.

Když se setkali, Jákob se sedmkrát poklonil až k zemi.

Ezau k němu přiběhl, objal ho, políbil.

Vždyť jsme bratři, Jákobe!

Ezaue, bratře! Přijmi tyto dary. Pán Bůh mi tolik požehnal.

Pojď se mnou, Jákobe. Žijeme na jihu v Seíru. Můžete tam bydlet s námi.

Jákob ale věděl, že Pán Bůh ho posílá jinam. Už nechce odejít ze země svých otců. Zůstane tam.

S Ezauem se rozloučí a jde s celou rodinou a stády tam, kde kdysi bydleli jeho rodiče.

Přijde k Šekemu, koupí pole, postaví stany. A taky oltář. Děkuje Hospodinu, že se mohl vrátit.

18.2.3 Starší školní děti

- Je v kostele nějaký rituál, při kterém si odpouštíme? (Bývá to vyznání vin, většinou ve spojení s večeří Páně, pozdravení pokoje — podáváme si ruku se slovy Pokoj tobě.) Máte nějaký usmiřovací rituál?
- Odpustit — neodpustit: napíšeme na velký papír jako nadpis dvou sloupců, dopisujeme do každého sloupce pro a proti — odpustit je slabošské; mám svou čest; za vinu musí přijít trest; usmíření může být nová cesta…
- Liší se zapomenutí a odpuštění?
- Zpívejte (nebo se podívejte na slova) píseň Bojujte, bojujte dál; co znamenají slova: „Bojujte, však pomstu nechte Pánu?“

18.2.4 Přesah

- Váhy spravedlnosti: Na ramínko zavěsíme dva kelímky, do jednoho vložíme těžký kámen. Děti se snaží váhu na druhé straně vyrovnat. (Jákob přichází k Ezauovi s velkým darem,

kterým chce odčinit, jak mu kdysi ublížil. Při vyrovnávání vah — podobně jako v příběhu — je potřebná ruka „shora“, která pomůže k vyrovnání, usmíření.) Dá se vina odčinit dárkem? Jakým?

- Můžeme vyprávět potmě: Atmosféra strachu, nočního zápasu; příp. rozsvítit svíčku, když se na Jaboku rozední nebo až když se bratři obejmou.

18.3 Liturgie

18.3.1 Písně

Odpusť (Svítá 233); Pomoz mi, můj Pane (Svítá 261); Noc temnou přečkavše (EZ 207)

18.3.2 Biblický verš k zapamatování

Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratří bydlí svorně! (Žalm 133,1)

18.3.3 Rituál

Ke společnému zpěvu nebo volání: Dál přece nejdeme sami (Svítá 39).

18.3.4 Okénko do bohoslužeb

Pozdravení pokoje: Ve sborech bývá pozdravení pokoje před nebo po večeři Páně, ale může být i jindy (např. po vstupní modlitbě nebo po vyznání vin, je-li jako zvláštní část bohoslužeb). Farář může ve slovu k dětem nebo před vysláním dětí do nedělní školy nebo po návratu z ní připomenout téma odpuštění a smíření a vyzvat k pozdravení pokoje — podáme si se sousedy ruce se slovy Pokoj tobě.

18.3.5 Modlitba

Pane Bože, prosíme tě, abychom se uměli usmířit, když se s někým pohádáme, ať dokážeme odpustit, když nám někdo ublíží. Prosíme, aby se lidi smiřovali i „ve velkém“ a neválčili spolu. Prosíme o pokoj a mír v zemi Izrael. Amen.

Odkaz na pracovní list
15 Jákobův návrat
15 Jákobův návrat - st
3/1 Posvěť se jméno tvé - Jákobův zápas u potoka Jabok
Cílová skupina
Předškolní
Školní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami I (Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút)

Biblický odkaz (kat)

Genesis 32–33